

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Sacramentis. In qua Tractatibus decem de Sacramentis in genere, tum
speciatim, videlicet de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia spectata ut
Sacramento, & ut sacrificio: de Pœnitentia, de Suffragiis, Indulgentiis, &
Iubilo, de Bulla Cruciat, de Extrema-unctione, & demum de Ordinis
Sacramento ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quotuplex sit indulgentia, & quem effectum habeat. 3

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76649)

negate. Quorum fundamentum est: quia penarum debitum remissio in tantum per Indulgentias fit, quatenus ex satisfactionibus Christi, & sanctorum soluitur, quidquid debitor solvere debebat. Sed ad hanc solutionem nihil aliud requiritur, quam quod tantum pretium ex thesauro Ecclesie exhibeatur, quantum debitum est. Ergo nullum alium actum præter distributionem thesauri, & illius applicationem, Indulgentiarum concessio continet.

11. Nihilominus distinguendum est inter Indulgentias pro vivis concessas, vel pro defunctis. Concessio igitur Indulgentiarum pro vivis non solum continet veram thesauri distributionem & applicationem, sed etiam veram absolutionem, remissionem, & condonationem penarum media illa satisfactione ex thesauro Ecclesie Deo exhibitæ: at concessio Indulgentiarum pro defunctis nullam absolutionem, vel remissionem à Pontifice factam continet, sed sola pretii debiti exhibitione, & illius pro Deum acceptatione fit penarum remissio. Si expresse Bellar. lib. 1. de Indulg. c. 5. quem sequuntur Suar. disp. 49. sect. 4. à n. 9. & 10. Coninch. disp. 12. dub. 2. n. 10. & 11. latè Valen. 1. 4. disp. 7. q. 20. p. 1. circa med. Ratio posterioris patris manifesta est. Nam Pontifex iurisdictione exercere non potest in defunctis: ubi enim sunt oves, quas Pontifex pascere possit. Quapropter solum potest ex thesauro Ecclesie, in quem iurisdictionem habet, eam satisfactionem accipere, qua ipsi defuncti indigent ad plenam suorum peccatorum satisfactionem, eamque viventibus tradere, ut summo Deo offerant, quam Deus pro sua benignitate acceptas, penas debitas immediatè remittit. Ratio verò prioris patris est: quia non implicat, sed potius maxime decet, cum Pontifex pro fidelibus exhibet divinæ Maiestati ex satisfactionibus Christi, & Sanctorum, quidquid necessarium est ad integram penarum debitum solutionem, ut simul nomine Christi penas debitas remittat, illisque à debito penarum absolvat: quia in hac absolutione, & clavis Ecclesie, potestatem soluendi utitur, & iurisdictionem exercet, & suâ potestatem cõmendat. Quòd verò sic fiat, colligitur ex pluribus Pontificiis decretis, ubi Indulgentiarum concessio appellatur relaxationem, condonationem, & absolutionem: & præcipue probatur manifestè &c. *Quòd autem de penit. & rem. ubi negat Pontifex conlequi non lubditis Indulgentias: quia comparatione illorum non est potestas ligandi, aut solvendi. Censet ergo pontifex, concedentem Indulgentias propriè absolutionis actum exercere. Alias nulla esset ratio, ob quam non possit Episcopus sibi non subditis Indulgentias concedere contra prædictum cap. Quòd autem.*

12. Rursus hic actus iurisdictionis, qui comparatione subditorum exercetur in concessione Indulgentiarum, non est actus iurisdictionis coactivæ, sed voluntariæ: quia non ligat, sed solvit, & non solvit, nisi volentem: idèoque nunquam conceditur, nisi sub onere alicuius operis voluntarij, sicuti notavit Suar. disp. 49. sect. 3. n. 9. Aloyi. Riccius resolut. 306. n. 5. Barbof. alleg. 88. n. 16. Laym. lib. 5. sum. tract. 7. c. 1. n. 5. Coninch. disp. 12. dub. 2. n. 11.

14. Hinc fit, Pontificem, vel Episcopum concedentes Indulgentias, eas lucrari posse quia esto, nemo in se ipsum exercere iurisdictionem coactivam possit, bene tamen voluntariam. Præterquam quòd ipsi partes sunt Communitatis, cui Indulgentia conceduntur. Non igitur debent esse deterioris conditionis. Atque ita latè probat Suar. disp. 52. sect. 1. à n. 14. Azou. 2. p. lib. 3. cap. 55. quest. ult. Layman. tract. 7. cap. 1. circa finem. Bonac. disp. 6. de Indulg. quest. 1. par. 3. num. 16. Barbof. 1. par. de potest. Episcop. allegat. 88. in fine. Bellarmin. lib. 1. cap. 6. in fine. Emman. Sa Indulgentia, num. 17. & alij plures apud ipsos.

PUNCTUM III.

Quotuplex sit Indulgentia, & quem effectum habeat.

1. Indulgentia alia est totalis, alia partialis.
2. Partialis alia est determinata, alia indeterminata.
3. Propõitur quaedam obiectio, & soluitur.
4. Qualiter intelligatur clausula illa sæpe appõsitæ in Indulgentiarum concessione, de penitentis iniunctis.
5. Penitentia iniuncta in Sacramento Penitentia non remittitur directè.
6. Neque item publica, & iudicialis.
7. Prædicta clausula non restringit concessionem, sed ampliat.
8. Explicatur sensus prædictæ clausulae.
9. Qualiter intelligatur clausula, de peccatis, de quibus contritus, & confessus es. Propõitur ratio dubitandi.
10. Satis est probabile, ad omnia peccata extendi.
11. Qualiter Indulgentia plena, plenior, & plenissima intelligatur.
12. Propõitur quaedam obiectio, & soluitur.
13. De divisione Indulgentia in personalem, & realem, seu localem.

Ferd. de Castro. Sum. Mor. Pars IV.

14. Qui possunt lucrari Indulgentiam concessam hominibus alicuius civitatis.

15. Qualiter visitanda sit Ecclesia ad lucrandam Indulgentiam localem.

16. Quis sit Indulgentia effectus.

1. Primò, dividitur Indulgentia in totalem, & partialem: quam divisionem insinuat Clemens in Extravaganti, Vigenitus de penit. & remissionib. dicens, thesauri Ecclesiastici dispensationem Petro esse commissam, nunc pro totali, nunc pro partiali remissione penarum temporalis pro peccatis debitis applicandam. Totalis ergo Indulgentia dicitur, quæ totam penam remittit ei, cui applicatur. Et licet debita inæqualitas sit: quia vnus debitum gravius est debito alterius, abundantiorèque satisfactionem exposulat; nihilominus Indulgentia totalis concessione omne debitum plenè remittitur, sicuti contingit in Baptismo, qui omnem penam pro peccatis debitam remittit, non solum ei, qui leuem tenebatur luere, sed etiam ei, qui gravissimam debebat sustinere. Partialis verò Indulgentia est illa, quæ per se non integram penam, sed partem remittit.

2. Hæc partialis Indulgentia alia est indeterminata, alia determinata. Indeterminata est, cum conceditur remissio tertia, vel quarta partis penarum debitatum. Nam, cum in diversis subiectis debita inæqualitas sit, effectum remissionis indeterminatum habet, hoc est, maiorem, vel minorem pro qualitate suscipientium; ex se tamen efficax est ad remittendam tertiam, vel quartam partem, quæcũque sit, ut bene Suar. disp. 50. sect. 1. in fine. Determinata verò, quando conceditur remissio decem, vel centum annorum. Et enim antiquo tempore pro grauib. criminibus penitentia publicæ imponebantur: pro crimine aduersarij septem anni penitentia erant assignati, iuxta textum in c. Hoc ipsum. 33. q. 2. Pro alijs criminibus quadraginta dies ieiunij in pane, & aqua designabantur, qui plerũque à principio Quadragesimæ vsque ad diem Cenæ Domini perdurabant, ut colligitur ex can. In 2. 50. dist. Quod ieiunium Carena vocabatur, a carendo cibo, & potu, hominumque consortio. Si verò delictum extraordinarium esset, sicuti fuit illud, qui per fallam accusationem alteri mortem intulit, cuius meminit textus in c. Accusasti. 8. de accusationib. vtraque penitentia, & quadragenarij ieiunij, & septem annorum imponitur: si delicta multiplicaretur, pro illorum multiplicitate, & grauitate penitentia designabantur. Quando igitur Indulgentia quadragena conceditur, intelligendum est, concedi eam penarum remissionem, quæ quadragena penitentia obtineretur. Si autem Indulgentia septena conceditur, ea remissio conceditur, quæ per penitentiam septem annorum obrinenda foret. Atque idèo quoties Indulgentia alicuius anni conceditur, credendum est, concedi eam remissionem, quæ penitentia communi, & iuridica illius anni obtineretur, sicuti ex communi docent Suar. disp. 50. sect. 5. à n. 11. Valen. tom. 4. disp. 7. quest. 20. p. 1. ad fin. Coninch. disp. 12. dub. 5. Laym. lib. 5. sum. tract. 7. c. 3. in princ. Bonac. disp. 6. q. 1. p. 2. n. 2.

3. Sed aduersus hunc modum dicendi obstat, affectum Indulgentia indeterminatum esse, eò quòd determinari non potest remissio, quæ per penitentiam esset obrinenda; quippe hæc crescere, & minui potest, tum ex feruore operantis, tum ex gratia habituali, tum ex fine, tum ex intentione, & duratione. Sed respondeo cum prædictis Doctoribus, in hac Indulgentiarum concessione spectari tantum remissionem, quæ per penitentiam quadragenam, vel septenam exterius liberè factam abstrahendo ab alijs circumstantiis obtineretur: quæ remissio determinata est; & Deo cognita: ac proinde effectus Indulgentia determinatus esse potest. Vel dic cum Suar. disp. 50. sect. 5. num. 16. spectandum esse statum, quo re ad lucrandum Indulgentiam disponis, & iuxta illum, qualitatemque operis iniuncti mensurandum esse Indulgentia effectum; ita ut effectus Indulgentia vnus anni æquet remissioni, quam obrineres per prædictum opus, si per annum duraret, & sic Indulgentia effectus determinatus erit, tamen si in vno abundantior, quam in alio.

4. Porro quadragena, vel septena, vel alia determinata Indulgentia concedi solet, non absolute, sed cum hoc addito de penitentis iniunctis, ut colligitur ex c. Cum ex. 20. de penit. & remiss. & c. Romana. eodem tit. in 6. & c. Clement. vn. de Reliquis, & venerat. Sanctor. Quæ verba non, leuem patiuntur difficultatem, qualiter intelligantur. Nam plures, grauiusque Doctores, Paludan. 4. dist. 20. q. 4. Caietan. opus. de Indulg. c. 2. & 7. Nauarr. eodem, not. 11. n. 13. Cordub. q. 9. Henriq. lib. 7. c. 6. n. 2. & alij existimant, ex vi illorum verborum concessionem restringi, ut solum intelligatur remitti reatus penarum temporalis, pro quo soluenda penitentia iniuncta sunt. Mouentur quia illa verba aliquem effectum operati debent, ne frustra censentur appõsitæ, neque appareat alius effectus præter prædictum, quem operari possint.

5. Cæterum, ut quid sentiam, paucis exponam, dicendum primò est, ex forma huius Indulgentia penitentia in sacramentali foro iniuncta nequaquam directè remitti posse.

Quia obligatio eas exequendi orta fuit à Confessario, supermo Iudice, & Dei vices tenente; Indulgentiarumque concessio non est directæ præceptorum dispensatio, sed applicatio satisfactionis ex Christi thesauro pro penis debitis. At esto, per Indulgentias penitentia in sacramentali foro iniuncta, remitti directè non possint, bene tamen indirectè, tollendo materiam, & fundamentum illius obligationis. Etenim, cum obligatio exequendi penitentiam iniunctam supponat reatum penæ, pro quo soluendo imposita sit, sublato per Indulgentiam eo reatu cessat obligatio penitentia iniuncta. Atque ita docet Suar. aliis relatis *disp. 50. sect. 2. n. 4.* Coninch. ex parte *disp. 12. concl. 1. n. 16.* Hoc autem intelligendum est (vt bene aduertit Suar. *n. 7.* & diximus *tract. de penit. punct. de satisfact.*) modo penitentia in solam peccatorum vindictam iniuncta sit, non in illorum medelam, sicuti censendæ sunt ferè omnes penitentia hoc tempore impositæ, quarum obligatio ob Indulgentias cessare non potest, cum Indulgentia appetitum non frangent, nec prauum habitum destruant, nec passiones remittant.

6. Secundò dico: Publicæ, & iudiciales penitentia, quæque in satisfactionem Ecclesiæ ob peccata scandalosa apponuntur, nequaquam ex vi prædictæ Indulgentiae censeri possunt directè remissa: quia Indulgentia non ad satisfaciendum Ecclesiæ, sed ad satisfaciendum Deo pro pena peccatis debita dirigitur, contringereque potest, Deo plenè esse satisfactum: & nihilominus Ecclesiam peccatum punire velle, & debitam de illo satisfactionem sumere. Regulariter autem, præcipuè iure antiquo spectato, concessa Indulgentia de penitentia iniuncta, simul illarum obligatio remissa esse censetur, vt supponunt Nauar. Cordub. Caiet. Henriq. & aliis *superius* relati.

7. Tertio dico, per prædictam Indulgentiam de penitentia iniuncta non restringi concessionem ad remittendum reatum penæ illorum peccatorum, pro quibus penitentia iniuncta sunt, vt late, & eruditè probat Suar. *disp. 50. sect. 3. & n. 14.* Coninch. *disp. 12. verb. 3. concl. 4. & 5.* Consentit Laym. *speculari* consuetudine hodierna imponendi penitentia *l. 5. sum. tr. 7. c. 3. vers. At verò.* Quia nulla fingi potest congrua ratio, ob quam vellet Pontifex reatum illorum peccatorum remittere potius, quam aliorum: quinimò grauis congruentia adest, non leuiter persuadens, Indulgentiam nullatenus ad prædictum reatum restringi: quippe sæpè frustranea esset Indulgentia, si penitentia iniuncta exeat ut esset, & ob eorum executionem reatus penæ illorum peccatorum sublatus. At credendum non est, Pontificem velle exequentem penitentia iniuncta, & pro peccatis satisfaciendum priuare Indulgentia, quas negligenti prædictam satisfactionem concedit.

8. Quocirca, duplicem sensum exitimo prædictam concessionem habere posse. Primus est, vt ea remissa concedatur, quæ per penitentia iniuncta, si executioni mandata essent, obtineretur: hæc autem Indulgentia, esto, directè delectat ad tollendum reatum peccatorum, pro quibus penitentia iniuncta sunt, indirectè tamen ad cuiuslibet penæ debitæ remissionem prodest. Secundus sensus probatur à Suare, Coninch. & Layman, *suprà.* est, vt illa verba non restrictionem, sed potius ampliationem significant: ac si diceret Pontifex: Quadragesimam Indulgentiam concedo, etiam de penitentia iniuncta. Nam reatus penæ, ob cuius solutionem penitentia iniuncta sunt, difficilius remitti liberaliter debet, quam quilibet alius reatus: ille enim sub Iudicis sententia continetur, hic vero sub nullum iudicium cadit. Præterquam quòd nimis odiosum est, & disciplinam Ecclesiasticam enervat, iniunctas penitentias relaxare. Ergo Pontifex concedens Indulgentiam reatus difficilius, censendus est facilius reatus remissionem concedere, argumens. text. in cap. *Ex parte. 17. de decimis.* ibi: *Vbi maior concessio, & minus concessum esse videtur.* Præcipuè etiam illud minus sub maiori contineatur, neque diuersa rationis sit, & verba priuilegij absque vlla violentia vtrumque comprehendere possint latamque admittant interpretationem, iuxta text. in cap. *Olim. de verb. significat. &c.* Quia circa, de priuileg. Adducitque Suar. *dicta* *sect. 3. n. 15.* optimum simile ex facultate concessa alicui absoluedi à referatis, quæ sine dubio extenditur ad non referatorum absolutionem, vt pote minus difficultem concessio.

9. Rursum Indulgentia concedi solet de peccatis, de quibus contritus, & confessus es, sicuti in Concilio Lateranensi concessit Innocent. III. subsidium ferentibus pro expeditione terræ sanctæ: de qua concessione dubitatur, an constituat totalem, an partialem Indulgentiam. Et ratio dubitandi est: quia pluribus aliis peccatis, tum mortalibus, tum venialibus grauari potes; quorum tamen contritionem directè non habueris, neque illa confessus sis. Nam, si sunt peccata venialia confessioni necessarii non subiiciuntur, neque omnia potes moraliter subiicere. Si mortalia sunt, sæpè ea inculpabiliter omititis confiteri, vel, quia memoria non occurrunt, vel, quia impotens es physicè, vel moraliter ad eorum confessionem faciendam. Si igitur Indulgentia concessa tantum sit, pro vt sonat, de peccatis, inquam, de quibus es contritus, & confessus non plena, sed partialis Indulgentia est.

10. Ceterum, credo esse satis probabile, ex vi prædictorum verborum non restringi Indulgentiam ad peccata de quibus de facto, & in re contritus, & confessus sis, sed ad omnia peccata extendi, de quibus contritus, & confessus es; quatenus ad eorum remissionem contritio, & confessio opus fuerit. Etenim cum ad remissionem peccatorum contritio perfecta simul cum confessione necessaria non sit, sed virtute contritionis perfecta confessionem voti includentis, & virtute attritionis simul cum confessione peccata remittantur, credendum non est, Pontificem Indulgentiam restringisse ad ea sola peccata, quorum contritionem habuisti, & confessionem subiicisti, sed potius confessionem extendere ad omnia peccata quæ tibi remissa sunt, cum necessariò omnia illa, si mortalia sunt, debent remitti contritione, & confessione in re, vel in voto. Si verò venialia, saltem contritione imperfecta. Moueatur ad hæc explicacionem, tum ob rationem dubitandi: tum quia peccata, de quibus expressè contritus non es, neque confessioni subiicisti, efficacius exigunt Indulgentiam, quam peccata, quæ contritione, & confessione remissa sunt, cum horum reatus ex opere operato, & virtute Sacramenti solum ex parte remittantur: tum præcipuè ex Iubileo concessio ab Innocent. III. subsidium ferentibus pro expeditione terræ sanctæ: concedit namque Innocent. hīs, qui suis sumptibus alios ad bellum miserint, plenam suorum peccatorum veniam: illis verò, qui propriis viribus bello inferuierint, concedit plenam Indulgentiam suorum peccatorum, de quibus liberaliter fuerint corde contriti, & confessi. At non est verisimile, voluisse Pontificem abundantiorum gratiam conferre iis, qui alios ad bellum destinauerunt, quam iis, qui propriis viribus bello inferuierint. Ergo illa verba, *corde contriti, & confessi*, non sunt Indulgentia totalis restrictiua, sed solum apposta maioris explicacionis gratia. Tum denique, quia graues Doctores hæc explicacionem firman, vt videre est in Glossa *Clement. vnic. de Reliquiis, & venerat. Sancto. verbo, Confessio.* Abbate, & Ioann. Andr. & aliis apud Syluest. *verb. Indulgentia, quest. 7. distinct. 2.* Angel. *num. 18.* Palud. *dist. 20. qu. 4. art. 3.* Et probabile reputat Suar. *disput. 50. sect. 5. num. 10.*

11. Denique solent Pontifices in Indulgentia concedenda aliquando vt verbo *plena*, aliquando, *pleniori*, aliquando, *plenissima*: quorum mentio fit in Extrauag. *Antiquorum, de penit. & remissio. Non solum plenam, largiorem, imò plenissimam omnium suorum concedimus veniam peccatorum.* Ob quæ verba non delint Doctores, qui sentiant, solam Indulgentiam plenissimam esse totalem, plenam, & pleniorum esse partialem. Sic D. Antonin. *1. p. tit. 10. c. 3. Supplem. Gabr. in 4. dist. 45. qu. 7.* Maior eodem, *dist. 20. quest. 2. col. 8.* Nauar. *de Indulgent. notab. 9.* Nam Indulgentiam affirmari extendi ad sola mortalia, de quibus confessio facta est, vel ad penitentias iniunctas pro peccatis confessis. Pleniorum extendi ad penitentias, quæ pro peccatis confessis iniungendæ essent, & ad peccata venialia. Plenissimam verò dicunt esse totalem: quia ad omnem penam cuiuslibet peccati, siue mortalis, siue venialis, siue confessi, siue non confessi, modò remissum sit, quoad culpam se extendit.

Et quidem posse Pontifices hoc modo Indulgentias concedere, dubium non est. At peccato præsentis Ecclesiæ vltius exitimo, quolibet ex prædictis verbis, totalem, & integram penam debitæ remissionem significari, solumque ad maiorem exaggeracionem, & Indulgentia commendacionem apponi, sicut Glossa dixit in *dicta Extrauag. Antiquorum, verbo, Plenissimam.* Sic tradit Sorus in *4. dist. 7. 21. quest. 2. artic. 1.* Cordub. *de Indulgent. q. 11.* Bolognini. *in de Indulgent. num. 100.* Henriq. *lib. 7. c. 15. n. 7. lit. X.* Suar. *disput. 50. sect. 4. n. 7.* Colligiturque aperte ex Extrauag. *Quemadmodum de peccatis & remissionib.* vbi Sixtus IV. volens reuocare Indulgentias, quæ ad instar Iubilei concessæ sunt, solum dixit, se reuocare omnes, & singulas plenarias Indulgentias. Sentit ergo, plenariam Indulgentiam totalem esse. Idem constat ex Martino V. in *fine Concilij Lateranens.* probarique potest hæc explicatio ex elegantiori Papiniani responso in *leg. si cum dies. 26. §. Plenam. ff. de recept. arbit.* vbi pleno compromisso nihil plenius esse iudicatur.

12. Sed obici potest: Aliquando vltra Indulgentiam plenariam, aliquot dies, vel anni Indulgentia conceduntur, vt videre est in Indulgentiis, quæ communiter circumferuntur concessæ gratis benedictis ab Adriano VI. Si autem Indulgentia plenaria totam penam semiteret, superflus illorum annorum additio feret. Huic obiectioni aliqui respondent, vt refert Cordub. *de Indulgentiis, quest. 11. in fine.* ex stylo Curia antiquo eam formam esse introductam ob opinionum varietatem, quam solutionem reprobatur ipse Cordub. & merito reprobanda est: eam enim postea manifestè conuincitur, concessio Indulgentia plenaria Pontificem Indulgentiam totalem non concedere; sed partialem, iuxta opinionem eorum, qui partialem Indulgentiam esse sentiebant. Quòd verò Cordub. inquit, id factum esse, ne Indulgentia careret effectu ob insufficientiam causam, minus probabile est, vt rectè inquit Suar.

Suar. statim referendus. Nam, esto, causa insufficientis sit ad totalem indulgentiam, si tamen ad aliquam partem sufficit, ea pars concedatur, tamen sub forma indulgentiæ plenariæ concessio facta fuerit. Quapropter placet sententia Suar. *disp. 50. sect. 4. num. 9.* affirmans, primo nulla bulla, vel decreto authentico eam formam inveniri, ac proinde non esse credendum, ea aliquando Pontificem vltim esse. Quod si de facto ea vltus reperitur, præsumi debet, si verba concessionis patiantur pro diversis temporibus concedi. Si tamen constet pro eodem tempore, & sub eadem actione concessionem esse factam, credendum est, indulgentiam plenariam operanti applicari: dies verò, vel annos superadditos animabus purgatorij per modum suffragij: quia nullus alius sentus excogitari potest, in quo illa additio effectum habere possit.

13. Secunda diuisio indulgentiæ satis communis est, in personalem & localem, seu realem. Personalis est, quæ personæ conceditur, quæque secum deferat quocumque proficiat. Localis est, quæ alicui pro loco annexa; non quia ipse locus capax sit alicuius indulgentiæ, seu remissionis, sed, quia in eius fauorem hominibus ibidem orantibus indulgentia conceditur. Qua ratione aliquibus agnis benedictis, imaginibus, &c. Indulgentia concedi solet, non quidem ipsis, sed hominibus illa deferentibus vel coram ipsis orantibus.

14. Circa quam diuisiōnem aliquot difficultates enodandæ occurrunt. Prima, circa indulgentiam personalem, quæ, inquam, personæ lucrari possunt indulgentiam concessam hominibus alicuius ciuitatis aliquod pium opus præstantibus; v.g. visitantibus aliquam Ecclesiam, aut aliquam elemosinam erogantibus. Et dubium est, potest, tum de Clericis, tum de religiosis exemptis, tum de aduenis.

Et quidem clericos illius ciuitatis lucrari illam indulgentiam posse, est omnino certum: quia esto in odiosis sub populo non comprehendantur clerici, vt probat text. in cap. *Ei sententia, de sen. en. excommunicat. in. 5. ar. in fauorabilibus; vt sūt indulgentiæ, non est dubium comprehendendi: quia sunt præcipuus pars populi Christiani. cap. *Dico sunt. 12. quæst. 1. Quinimò non solum clerici illius ciuitatis, sed etiam illius Ecclesiæ, in qua sita est indulgentia, lucrari possunt quia non debent esse deterioris conditionis, præcipue cum ipsi, sicut & ceteri, opus iniunctum pro obtentione indulgentiæ præstare possint, vt reed. ex Cordub. tradit Suar. *disp. 52. sect. 1. num. 13. in fine.* tamen contra sentiat Felin. *tract. de indulgent. plenar. n. 35.***

Religiosi verò eam indulgentiam lucrari possunt, esto, sit, indulgentia ab Episcopo concessa. Nam esto, ab eius iurisdictione exempti sint, cum eorum exemptio, non in detrimētum, sed in fauorem facta fuerit, à privilegijs, & fauoribus non excludantur, sed pro illis obtinendis episcopali iurisdictioni se subicere possunt, nisi specialiter sint prohibiti, se subicere in peccatorum absolutione, & iuramentorum & vororum dispensatione. Atque ita docuit Suar. *disp. 52. sect. 1. n. 13. Laym. 4. sum. rr. 7. c. 1. n. 5. Emman. S. a. indulgentia. n. 15. Barbosa alijs relatis, p. de potest. Episc. alleg. 88. n. 27.*

Aduenæ verò, & peregrini optime, possunt lucrari indulgentiam ab Episcopo concessam visitantibus aliquam Ecclesiam: ratione enim transeuntis habitationis ei subduntur, vt docuit Barbosa *de potest. Episc. 3. part. alleg. 88. nu. 28. Layman. & S. a. loc. alleg. 88. nu. 28.* Illud verò commune, si Episcopus proprijs peregrinantibus facultatem concedat lucrandi indulgentias ab alijs Episcopis concessas, eas lucrari posse. Tum quia ita colligitur ex textu in cap. *Quod autem, de poenitentia & remissionib. cum, quia vi illius licentiæ alienis Episcopis subduntur. Atque tradit Abbas in d. cap. *Quod autem n. 7. vers. Vltimò non Ludouic. Bolognin. tract. de indulg. n. 60. Barbof. dicta alleg. 88. n. 25. Emman. S. a. verbo, Indulgentia. num. 16. Layman. tract. 7. c. 1. n. 5.**

15. Circa localem indulgentiam difficultas esse potest, qualiter visitare Ecclesiam debeas, vt Indulgentiam obtineas? Quæ in re certum est, te obligatum esse ex fine, scilicet virtutali, colendi Deum in se, vel in aliquo sancto qui ibi specialiter honoratur, visitationem præstare: quia visitatio iniuncta ad indulgentiam & remissionem poenæ pro peccatis debite obtinendam honesta & religiosa esse debet: sicut probat textus in Extrauag. *Vnigenitus. ibi: Deuotionis, & in Extrauag. Quemadmodum. ibi: Reuerenter, & tradit Nauar. in cap. Si quando, de consecr. dist. 1. ca. 6. §. 14. Cordub. de indulgent. quæst. 25. Emman. Rodriq. in summ. cap. 265. n. 7. Suar. *disp. 52. sect. 1. num. 4.**

16. Ex lupradictis omnibus constat, quoniam sit effectus Indulgentiæ? Nam cum indulgentia, non ad remissionem culpæ, sed poenæ temporalis referatur, indulgentia plenaria, seu totalis, omnem poenam debitam remittit, partialis verò

partem secundum formam concessionis. Quod si per aliquam indulgentiam, seu iubilæum remissio à culpa, & à poenâ concedatur; intelligi debet simul cum indulgentiæ concessione facultatem absoluedi à culpâ concedi, sicuti notantur Rodriq. in explicat. *Cruciat. in princ. nu. 3. Cordub. de Indulgent. quæst. 8.*

PUNCTVM IV.

De forma seruanda in Indulgentiæ concessione, & de eius interpretatione.

1. Nulla est determinata forma, sed solum requiritur, vt voluntas concedentis satis exprimat.
2. Affirmant plures verba dubia in Indulgentiarum concessione strictè interpretanda esse.
3. Alij negant.
4. Soluuntur fundamenta opposita.
5. Approbatur hæc posterior sententia, reprobatæ quibusdam distinctionibus.
6. Explicatur qualiter verum sit, Indulgentiam valere tantum, quantum sonat.
7. Ex facultate concessa ad remittenda peccata, non inferitur concessam esse potestatem Indulgentias concedendi.
8. Qualiter potestas absoluedi concessa concedendi Indulgentias limitari debeat.
9. Aliqui censent sub verbis communibus Indulgentiam concedi posse.
10. Verius est oppositum.
11. Necessarium est, saltem in genere, quantitatem Indulgentiæ declarare.
12. Indulgentia concessa pro mortis articulo regulariter præsumpro intelligitur.
13. Qualiter intelligitur ea conditio: Dummodo in Ecclesia alia similis Indulgentia concessa non sit.

1. Neque ad communicandam potestatem concedendi Indulgentias, neque ad illarum concessionem alia forma requiritur, præter eam, quæ sufficienter concessionem exprimat. Nam, cum iure ipso nulla verba determinata sint pro communicatione potestatis concedendi Indulgentias, vel pro illarum concessione, absque fundamento determinata aliqua forma postularetur. Quod verò necessarium sit, vt ratione concessionem sufficienter exprimere, est omnium sententia, teste Suar. *disp. 56. sect. 1. num. 4.* quia est actus iurisdictionis ecclesiasticæ in Ecclesia visibili, & in fauorem hominum: debet ergo sufficientes exprimi, & declarari. Atque ita docet Coninch. *disp. 12. dub. 4. n. 22.*

2. Sed, quia sunt aliqua verba, vel signa, quæ concessionem, tum potestatis, tum Indulgentiæ limitare, vel extendere possunt, iuxta varias Doctorem interpretationes, examinandum est, an late, vel strictè interpretanda sint? Prima sententia defendit, strictè interpretandam esse. Ita Innocent. & Hostiens. in c. *Licet, de translat. Episc. Bald. in sua Margaria, verbo Indulgentia, c. leg. Humanitatis. Cod. de impub. & alijs substitut. Palud. in 4. dist. 20. quæst. 4. art. 3. Nauar. de Indulg. notab. 9. num. 8. & 9. Probatque Nauar. primò ex reg. *Cancel. 57. vbi Indulgentia concessa alicui Ecclesiæ pro aliquo festo, tamen in singulos annos concedatur, restringitur ad viginti annos. Deinde concessa alicui loco, qui aliam Indulgentiam similem habeat, nulla est, si in concessione posterioris non fuerit mentio prioris facta, iuxta reg. 58. Et regulariter non absoluedi, sed tempore limitato, per quatuor inquam, vel quique annos solent Pontifices Indulgentias concedere, iuxta reg. *Cancel. 59. Quæ omnia videntur probare, Indulgentiarum concessionem stricti iuris esse. Secundo, quia concessio Indulgentiarum continet dispensationem in iure diuino, & distributionem æris alieni: at hæc strictè interpretantur. Ergo. Tertio, esto, Indulgentia sit fauor ei, cui fit: at respectu Communitatis non videtur esse: quippe disciplinam ecclesiasticam, & poenitentialem satisfactionem enervat, vt constat ex c. *Cum ex eo de poenit. & remiss. & ex Trid. decreto de Indulg. in fin. ibi: In Indulgentiis concedendis moderationem, iuxta veterem probatam Ecclesiæ consuetudinem adhiberi, ne minima facilitate ecclesiastica disciplina enervetur.****

3. Secunda sententia præcedenti contraria docet, non solum potestatem, sed ipsam Indulgentiam concessionem fauorabilem esse, & late interpretandam. Sic sentit Glossa in *Clem. vnic. de Reliq. & venerat. Sanctor. verbo, Confessio, Syluest. verbo, Confessio. n. 8. & num. 20. & 22. Angel. num. 1. Henriq. lib. 7. cap. 30. Bonac. *disp. 6. de Indulg. quæst. 1. p. 7. à num. 3. Mouentur primò: quia Principis Beneficium late est interpretandum, quatenus absque tertij præiudicio fieri potest, cap. *Olim. de verb. significat. leg. vlt. ff. de constitut. Princip. Sed tam potestas concedendi Indulgentias, quam ipsa concessio, est benefi-***